

KARLSKOGA
KOMMUN

STORFORS
KOMMUN

Riktlinjer för alkoholservering (Serveringstillstånd)

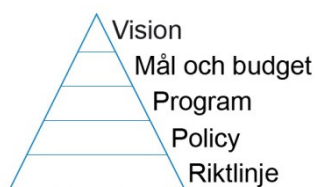

Fastställd av Kommunfullmäktige
Karlskoga: 88 § 23-05-2017
Fastställd av Kommunfullmäktige
Storfors: 49 § 17-08-2017

Revideras senast: 01-01-2019

Innehåll

Inledning.....	3
1. Syfte och mål med riktlinjer för alkoholserving.....	5
2. Kortfattat om alkohollagen.....	6
3. Alkoholpolitiska olägenheter.....	7
4. Ansökan & Handläggning.....	8
4.1 Handläggningstider.....	9
4.2 Serveringstider.....	9
4.3 Remissyttranden.....	10
4.4 Kunskapsprov.....	11
4.5 Matkrav.....	12
5. Tillfälligt serveringstillstånd.....	12
5.1 När krävs det inte tillstånd.....	12
5.2 Tillfälligt serveringstillstånd - Allmänheten.....	12
5.3 Tillfälligt serveringstillstånd - Slutet sällskap.....	13
6. Stadigvarande serveringstillstånd.....	13
6.1 Stadigvarande serveringstillstånd - Allmänheten.....	13
6.2 Stadigvarande serveringstillstånd - Slutet sällskap.....	13
6.3 Uteserving.....	14
7. Provsmakning.....	15
8. Avslag och återkallelse av tillstånd.....	15
9. Tillsyn.....	16
9.1 Förebyggande tillsyn.....	16
9.2 Yttre tillsyn.....	16
9.3 Inre tillsyn.....	16
10. Folköl.....	17
10.1 Försäljning.....	17
10.2 Servering.....	17
10.3 Tillsyn Folköl.....	17

Vision. Övergripande beskrivning av ett önskvärt framtida tillstånd. Ska ange i vilken riktning kommunen är på väg. För Karlskoga kommun finns en vision – Vision 2020.

Mål och budget. Dokumentet Mål och budget sammanfattar vad kommunens verksamheter ska uppnå (mål och resultat) inom den närmaste treårsperioden i syfte att nå Vision 2020 samt vilka ekonomiska resurser som finns till verksamheternas förfogande.

Mål och resultat följs upp tre gånger om året – efter april, augusti och december

Program. En översiktlig politisk viljeriktning inom ett sakområde. Särskild definition i plan- och byggsammanhang eller annat.

Policy. Kommunens grundläggande förhållningssätt/värderingar och vägledande principer.

Riktlinje. Beskriver tillvägagångssätt i olika sakfrågor och är ett stöd för hur frågor bör hanteras och genomföras.

Diarienummer:
MYN 2016-0100

Ansvarig enhet:
Bygg- och miljökontoret

Inledning

Som en del i arbetet för en bra folkhälsa har Riksdagen antagit den lagstiftning som reglerar servering av alkohol. En entydig forskning visar att tillgången på alkohol påverkar konsumtionen vilket i sin tur får effekter på folkhälsan. Begränsningar av alkoholtillgången innebär således mindre alkoholrelaterade skador.

Inom ramen för alkohollagstiftningen är det kommunernas ansvar att utarbeta riktlinjer för alkoholservingen anpassade till förutsättningarna i de egna kommunerna. Utgångspunkten är att riktlinjerna utifrån alkohollagstiftningens syfte ska bidra till att motverka överkonsumtion och andra negativa konsekvenser av alkohol. Dessutom ska riktlinjerna vara ett stöd för den som avser att söka serveringstillstånd.

Myndighetsnämndens strävan är att handläggningen av ansökningar om alkoholtillstånd ska ske smidigt och rättssäkert. Den utövade tillsynen ska ses som ett stöd för näringsidkare och andra som beviljats tillstånd att servera alkohol. Som en del i kommunens arbete med serveringstillstånd och tillsyn erbjuds rådgivning inför ansökan om tillstånd och under dess löptid samt även utbildningar i ansvarsfull alkoholserving.

För Myndighetsnämnden i Karlskoga och Storfors

Ordförande Göran Pettersson (S)

Myndighetsnämnden fattar beslut inom nämndens ansvarsområde i enlighet med reglemente och lagstiftning som styr nämndens verksamhet. Nämnden har möjlighet att delegera ärenden i enlighet med reglerna i kommunallagen. Syftet med delegering är att nämnden ska avlastas och att beslutsvägarna blir kortare och handläggningen snabbare. Nämnden har dock alltid det övergripande ansvaret för myndighetsbesluten.

Prövning, tillsyn och kontroll utifrån alkohollagstiftningen genomförs av alkoholhandläggare inom bygg- och miljökontoret på uppdrag av Myndighetsnämnden.

En god folkhälsa är ett nationellt politiskt mål och ses alltmer som en viktig del i den regionala utvecklingen. God hälsa och trygghet tillhör de viktigaste grundstenarna i ett välfärdssamhälle och det är därför viktigt att undanröja allt som riskerar hälsa och trygghet, och ett allvarligt hot är användande av alkohol, narkotika, doping och droger. Riksdagen har antagit en samlad nationell ANDT strategi (Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak) där samverkan är prioriterad på alla nivåer; inom EU, nationellt, regionalt och lokalt. Det övergripande målet med ANDT-strategin är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

1. Syfte och mål med riktlinjer för alkoholservering

I alkohollagen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning av vad som gäller enligt lag och andra författningar samt i övrigt för kommunen avseende serveringstillstånd. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen eller anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Syftet med riktlinjerna är att uttrycka den politiska viljeinriktningen i Karlskoga kommun och Storfors kommun, samt att skapa förutsättningar för återhållsam alkoholkonsumtion och samtidigt stimulera till en god restaurangkultur.

Riktlinjerna för serveringstillstånd är även till för att i huvudsak skapa likabehandling inom Karlskoga och Storfors vid ansökningar av serveringstillstånd.

Målet med de kommunala riktlinjerna är:

- Att förtydliga vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd,
- att minska överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna,
- att bidra till en förbättrad folkhälsa,
- att bidra till att endast lämpliga entreprenörer erhåller tillstånd,
- att tydliggöra sambandet mellan matsservering och alkoholservering,
- att se till att den som söker tillstånd ska få ett professionellt och tydligt bemötande av kommunens handläggare samt
- att verka för fler alkoholfria ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang.

2. Kortfattat om alkohollagen

Alkohollag (2010:1622) är en svensk lag som gäller tillverkning, marknadsföring och införsel av alkoholdrycker och handel med sådana varor, tillverkning av sprit samt handel med alkoholhaltiga preparat. Den utgår från ett skyddsintresse där syftet är att begränsa den skadliga användningen av alkohol, till exempel allt för tidig alkoholdebut, berusningsdrickande och ordningsstörningar. Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar.

Serveringsställen ska kunna etableras, men ska uppfylla klart angivna, delvis stränga, krav för att få tillstånd att servera alkohol. Att servera alkohol är en möjlighet – inte en rättighet.

- Tillståndshavaren eller utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller inte vid rumsservering på enskilda hotellrum. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.
- Den eller de personer som har utsetts att ansvara för servering av alkoholdrycker ska anmälas till kommunen. Någon formell prövning görs inte av en serveringsansvarigs allmänna och ekonomiska skötsamhet, så kallad vandel. Tillståndshavaren är skyldig att anmäla när en serveringsansvarig slutar sin anställning eller upphör att vara serveringsansvarig. (AL 8 kap 18 §)
- Vid servering av alkoholdrycker ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks. (AL 8 kap 20 §)
- Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som i sitt yrke säljer alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. (AL 3 kap 5 §)
- Priset för en alkoholdryck får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker. marknadsföring som exempelvis ”bartömning” eller ”köp två för en” är därför inte tillåten. Kombinationserbjudanden med mat och alkoholdryck är endast tillåten om alternativ med alkoholfri dryck erbjuds samtidigt till ett lägre pris. Rabatter vid happy hour eller liknande får inte omfatta endast alkoholdryck. Maträtter och lättdryck måste också ingå i rabatten. (AL 8 kap 21 §)
- Vid servering av alkoholdrycker ska lättdrycker finnas i tillfredsställande urval och omfattning. Detta innebär att av det sortiment verksamheten har med alkoholdrycker ska övervägande andel ha motsvarigheter av alkoholfria alternativ. (AL 8 kap 22)
- Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel. Alkoholdrycker får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon annan. Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §. (AL 3 kap 8 §)

- Alkoholdrycker får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år. Servering av alkoholdrycker får ske till den som har fyllt 18 år. (AL 3 kap 7 §)
- På serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon dricka eller tillåtas dricka andra alkoholdrycker än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller däremot inte hotellrum. Inte heller får någon dricka eller tillåtas dricka alkoholdrycker på ett serveringsställe där alkoholdrycker inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker inte är tillåten. Alkoholdrycker som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen. (AL 8 kap 24 §)
- Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon ta med alkoholdrycker ut och de får inte heller ta med egen alkohol in. Detta gäller inte hotellrum med minibar. (AL 8 kap 23 §)
- Vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter ska särskild måttfullhet iakttas. Reklam eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol. Marknadsföring får inte rikta sig särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år. (AL 7 kap 1 §)
- Den som tillverkar, säljer eller förmedlar försäljning av alkoholdrycker får i sin rörelse lämna sådana drycker som gåva endast i form av varuprov. Vid marknadsföring av tjänster eller vid försäljning av andra varor än alkoholdrycker får sådana drycker inte lämnas som gåva. (AL 7 kap 2 §)
- Den som har stadigvarande serveringstillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget (systembolaget). Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker endast hos detaljhandelsbolaget (Systembolaget). (AL 8 kap 13 §)
- Den som har beviljats serveringstillstånd ska anmäla hos kommunen när han eller hon avser att påbörja verksamheten. Anmälan ska också göras om verksamheten läggs ner eller om avbrott sker i den. Om verksamhetens förändras till sin omfattning eller i något annat hänseende av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändring av ägarförhållanden. (AL 9 kap 11 §)

3. Alkoholpolitiska olägenheter

Enligt alkohollagen får serveringstillstånd vägras om serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, även om övriga krav är uppfyllda (AL 8 kap 17 §).

Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkohol i särskilt känsliga områden, såsom närheten till skolor, ungdomsgårdar, eller där många ungdomar annars brukar samlas, eller i områden med känd missbruksproblematik. Alkohollagen är en skyddslagstiftning och ska begränsa alkoholens skadeverkningar. Detta gör att myndighetsnämnden

vid varje typ av ansökan ska bedöma risken för olägenheter. Polismyndighetens yttrande ska ha avgörande betydelse när det gäller bedömning av ordning och säkerhet vid serveringsstället.

- Ansökan om serveringstillstånd kan avslås i de fall där polisen avstyrker med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning (AL 8 kap 17 §).
- Ansökan om serveringstillstånd kan avslås i de fall där kommunen avstyrker med hänvisning till att närboende kan befaras utsättas för bullerstörningar från serveringsstället (AL 8 kap 17 §).
- Ansökan om serveringstillstånd kan avslås alternativt ges med villkor i de fall där någon av remissinstanserna avstyrker ansökan.

4. Ansökan & Handläggning

En kommun ska fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom 4 månader från det att en fullständig ansökan kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen i ärendet får handläggningstiden förlängas med högst 4 månader. Sökande ska informeras om att skälen för handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut. (5 § Alkoholförordningen 2010: 1636). Rättssäkerheten är viktigare än tidsaspekten och varje nyansökan utreds som dess beskaffenhet kräver.

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Om dessa krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav ska alkohollagens bestämmelser äga företräde. Med detta menas att människors hälsa går före ekonomiska intressen.

Av 8 kap 12 § i alkohollagen framgår att servering endast får meddelas den som visar att denne med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden är lämplig att utöva verksamheten. I ett ansökningsärende är det den sökande som skall visa att alkohollagens krav på lämplighet är uppfyllda, både vad gäller bolaget och de personer som driver verksamheten. Serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven för lämplighet och lokal är uppfyllda om serveringen befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Detta gör att det inte finns någon generell ”rätt” att få ett serveringstillstånd då bygg- och miljökontoret måste bedöma risker i det enskilda fallet. (8 kap 17 § AL)

För att påbörja handläggning i ärendet krävs inledningsvis:

- Ifylld och underskriven ansökningsblankett
- Ritning där det framgår vad som är bordsavdelning och matsal samt antal platser vid bord. Du bör också markera önskad serveringsyta, det vill säga var du önskar att gästerna ska tillåtas dricka alkoholdrycker. Minst 25 % av gästerna ska kunna sitta vid matbord. Utöver antalet sittplatser ska maximala antalet gäster som lokalen är godkänd för anges.
- Utförlig beskrivning av verksamhetens inriktning, dag- och kvällstid. Beskrivningen skall ange öppethållandetider, åldersgränser, huvudsaklig målgrupp, underhållning, dans och spel.
- Planerad meny och eventuell ”pubmeny”
- Inbetald ansökningsavgift

Utöver detta kan ytterligare handlingar komma att krävas in.

4.1 Handläggningstider

För att kunna fatta beslut i ett ärende krävs att alla de handlingar bygg- och miljökontoret begär kommer in och att de inkommer i god tid innan verksamheten avser att öppnas. För att kunna skicka ut ärendet på remiss till polismyndighet, skatteverk och räddningstjänst med flera krävs ett komplett underlag. Vid remissförfarandet måste man kunna bedöma vem som driver och vem som finansierat verksamheten, hur lokalen ser ut så räddningstjänsten kan bedöma brandsäkerheten m.m. Ansökan är inte fullständig förrän alla handlingar kommit in.

Riktlinjer avseende handläggningstiden

- Stadigvarande serveringstillstånd, 6 veckor.
- Vid första ansökan för tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap (kunskapsprov krävs inte), 10 arbetsdagar
- Vid 2- 12e ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap i de fall godkänt kunskapsprov saknas, 3 veckor

Handläggningstiderna gäller från det att samtliga handlingar inkommit till kommunen. En ansökan som inte är komplett inom beräknad handläggningstid kan komma att avslås.

4.2 Serveringstider

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras och har då även möjlighet att behandla frågan om serveringstider i riktlinjer för serveringstillstånd.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Restaurangernas öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger med serveringstillstånd och dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet.

Alkohollagen ger kommunen möjlighet att besluta om speciella villkor. Vanligtvis kan det vara att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra, att enbart bordsservering får ske, att ingen sprit får serveras under vissa tider, att servering inte får ske under vissa evenemang eller vid ungdomlig publik. Vid brister i ordningen på restauranger kan kommunen därför också besluta om inskränkt serveringstid.

Riktlinjer avseende serveringstider

- Vid ansökan om serveringstillstånd läggs stor vikt på vad polismyndigheten svarar i sina remissyttranden när det gäller serveringstider. För serveringstider fram till 01:00 gäller att polismyndigheten och bygg- och miljökontoret tillstyrker ansökan och inte anser att fara föreligger för att närboende kan utsättas för bullerstörningar och oordning.
- Serveringstid efter klockan 01:00 ges normalt inte, utökad serveringstid till klockan 02:00 fredag, lördag samt dag före röd dag kan ges om polismyndighet och bygg- och miljökontoret tillstyrkt ansökan. Då det rör sig om offentlig tillställning ska ett sådant tillstånd finnas (danstillstånd).
- För tillfälliga tillstånd för slutna sällskap kan serveringstid till kl. 02.00 medges.

4.3 Remissyttranden

Yttranden inhämtas från andra myndigheter för att säkerställa bland annat att lokalen och den som söker serveringstillstånd är lämplig. Även vid tillfälliga arrangemang till allmänheten ska yttrande inhämtas om det inte rör sig om evenemang av obetydlig omfattning och det finns inget som hindrar att yttranden inhämtas även vid tillfälliga tillstånd till slutet sällskap.

- **Polismyndigheten**

Polismyndighetens yttrande till bygg- och miljökontoret fyller en viktig funktion. Genom yttrandet får bygg- och miljökontoret information om förhållanden rörande ordning och säkerhet samt om sökandens personliga skötsamhet, så kallad vandel, vilket kan påverka utredningen. Polisen kan även kräva villkor om förordnade ordningsvakter. Det föreskrivs i alkohollagen att yttrande skall inhämtas vilket gör att yttranden väger tungt vid bygg- och miljökontorets bedömning om tillstånd kan ges och om det krävs speciella villkor för detta.

Ansöker man om uteservering och denna ligger på allmän mark skall tillstånd sökas hos polisen om att få nyttja den allmänna marken.

En ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap skickas på remiss till polismyndigheten om ansökan avser serveringstid efter kl. 01:00 eller om tveksamheter i övrigt föreligger.

- **Räddningstjänsten**

Bedömningen om brandsäkerheten görs av räddningstjänsten. Alla lokaler för stadigvarande servering skall vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt. Räddningstjänsten gör utifrån ritningar en bedömning om hur många personer som får vistas i lokalen.

- **Bygg- och miljökontoret (Internremiss)**

Handläggning av serveringstillstånd sker på bygg- och miljökontoret. Utifrån den information som finns inom bygg- och miljökontoret kontrolleras att den sökande har en registrerad livsmedelsverksamhet. Det görs också en bedömning om det finns risk för olägenheter med den sökta verksamheten, exempelvis ljudstörningar. Om det finns information som tyder på olägenhet lämnas en skriftlig internremiss till bygg- och miljökontoret som då ska besvaras av annan handläggare än den som handlägger ärendet.

- **Skatteverket**

I alkohollagen läggs stor vikt vid att sökanden skött sina åtaganden mot det allmänna. En remiss skickas därför till Skatteverket som yttrar sig om exempelvis betalningsupppmaningar, beslut om kontrollavgifter, restföringar och inkomster.

- **Kronofogdemyndigheten**

Vid prövningen gör bygg- och miljökontoret en bedömning av sökandens ekonomiska skötsamhet. Remiss skickas därmed till kronofogden för att få uppgift om eventuella betalningsanmärkningar.

- **Socialnämnden**

I Karlskoga kommun och Storfors kommun's delegeringsordning, framgår att socialförvaltningen eller motsvarande ska ges möjligt att tillföra information i ärendet gällande beslut om permanenta serveringstillstånd. Detta grundar sig i kommunfullmäktiges beslut KF § 104, 2015-06-17.

4.4 Kunskapsprov

Ett övergripande mål vid servering av alkoholdrycker är att det ska finnas kunskap om och förståelse för alkohollagen samt medvetenhet om betydelsen av eget ansvarstagande hos tillståndshavaren. Den blivande tillståndshavaren ska ha förutsättningar att bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt, att han eller hon inte genom okunskap bryter mot reglerna.

I alkohollagen står att den sökande ska avlägga ett prov för att visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningssenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Kravet på ett godkänt kunskapsprov gäller för stadigvarande tillstånd samt för tillfälliga tillstånd till allmänheten om man saknar ett permanent serveringstillstånd. Det krävs även kunskapsprov för slutna sällskap om man söker för mer än ett tillfälle/år.

Kunskapsprov för serveringstillstånd, med undantag för paussering och provsmakning, omfattar 4 delmoment. Dessa är:

1. Alkoholpolitik
2. Bestämmelser om servering
3. Bestämmelser om tillsyn
4. Bestämmelser om mat och utrustning

För att godkännas skall man ha minst 75 % rätt i varje delmoment:

Antalet frågor varierar beroende på typ av serveringstillstånd.

- Stadigvarande tillstånd för allmänheten, 60 frågor
- Stadigvarande tillstånd till slutet sällskap, 44 frågor
- Tillfälligt tillstånd till allmänheten, 44 frågor
- Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap, 28 frågor
- För paussering och provsmakning är det 3 delmoment och 28 frågor (delmoment 1-3).

För att kontrollera sökandens kunskaper i alkohollagen används prov framtagna av Folkhälsomyndigheten. I större företag där ägarna inte är involverade i den dagliga driften får det anses tillräckligt om kunskap i alkohollagstiftningen finns hos de personer som arbetar operativt i ledande ställning. Provet görs via webben hos handläggare på Bygg- och miljökontoret.

Ett kunskapsprov får avläggas muntligen om sökanden inte behärskar något av de språk som proven tillhandahålls på. Kan man styrka läs- och skrivsvårigheter eller om det i övrigt finns särskilda skäl kan provet också göras muntligt. Tolk kan anlitas av handläggare.

Om en sökande inte får godkänt resultat vid 3 provtillfällen avslås ansökan och ny ansökan får göras.

I vissa fall kan man slippa kunskapsprov, till exempel om man har gjort ett prov under de senaste tre åren eller om ansökan avser ett (1) enstaka tillfälle med servering till ett slutet sällskap.

4.5 Matkrav

Ett varierat utbud av lagad mat ska erbjudas gästerna. Det ska finnas menyer som innebär att restaurangen verkligen visar att man vill sälja mat. Prisbilden ska vara sådan att mat också erbjuds i praktiken. I Karlskoga och Storfors gäller att serveringsstället ska kunna erbjuda förrätter, huvudrätter och efterrätter i tillräcklig omfattning fram till 23:00. Efter klockan 23:00 räcker det med att tre olika enklare rätter lagad mat, så kallad pubmeny, erbjuds. Detsamma gäller vid uteservering, och tillfällig servering till allmänheten. Vid stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten ska verksamheten vara registrerad som livsmedelsföretag hos bygg- och miljökontoret.

Uteservering: Lagad mat under restaurangliknande former eller på annat sätt tillredd mat ska kunna erbjudas. Bygg- och miljökontorets krav på livsmedelshanteringen ska vara uppfyllda, (8 kap 15 §).

Vid tillfälliga tillstånd till allmänheten finns inget kökskrav men serveringsstället ska tillhandahålla lagad eller annan tillredd mat under restaurangliknande former.

För tillstånd till slutna sällskap finns inget kökskrav men serveringsstället ska tillhandahålla lagad eller annan tillredd mat vid tillställningen.

För tillstånd vid paussering eller provsmakning finns inget krav på att tillhandahålla lagad mat.

Riktlinjer avseende matkrav

- Serveringsstället ska ha en matsal med tillräckligt antal sittplatser. Ett riktvärde är att minst 25 % av gästerna ska kunna sitta vid ordentliga bord i en matsal.

5. Tillfälligt serveringstillstånd

5.1 När krävs det inte tillstånd

Enligt 8 kap 1a § alkohollagen krävs inte serveringstillstånd om följande kriterier är uppfyllda samtidigt:

- Vid enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer
- Serveringen sker utan vinstintresse
- Serveringen sker i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

5.2 Tillfälligt serveringstillstånd - Allmänheten

För att en tillställning skall anses som offentlig krävs att den anordnas för allmänheten eller att allmänheten har tillträde till den. En tillställning till vilken tillträdet är begränsat genom krav på inbjudan, medlemskap i en viss förening eller annat villkor är dock att anse som en tillställning som allmänheten har tillträde till, om tillställningen uppenbarligen är en del av en rörelse vars verksamhet uteslutande eller väsentligen består i att anordna tillställningar av detta slag. Detsamma gäller om tillställningen med hänsyn till omfattningen av den krets som äger tillträde, de villkor som gäller för tillträdet eller andra liknande omständigheter är att jämföras med sådan tillställning.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten kan till exempel vara servering i samband med marknader, mässor, festivaler och liknande. Evenemanget ska inte ha som huvudpunkt att servera alkohol utan alkoholen ska vara ett komplement till den mat som serveras. Serveringstiden ska vara relaterad till evenemanget.

En grundförutsättning för att bevilja tillstånd är att sökanden beviljats markupplåtelse samt att kraven från övriga myndigheter är uppfyllda.

Serveringen ska bedrivas i en avgränsad serveringsyta där bordsplatser kan erhållas som på en restaurang. Acceptabel avgränsning av serveringsytan ska finnas. Betyggande tillsyn över serveringsytan måste garanteras, vilket bland annat innebär att servering och konsumtion av alkohol ska ske inom serveringsytan samt att tillgång till förordnade vakter av polismyndigheten finns, (8 kap 14 §).

5.3 Tillfälligt serveringstillstånd - Slutet sällskap

Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap avser en dag i taget och ges maximalt vid 12 tillfällen per år. Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. För att det ska kunna vara fråga om slutet sällskap krävs att medlemskretsen är känd före det aktuella evenemanget. Det är alltså inte fråga om ett slutet sällskap om till exempel medlemskap kan lösas i entrén till den aktuella tillställningen. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse eller annat innehållsmässigt samband.

Riktlinjer avseende alla typer av tillfälliga serveringstillstånd

- I samband med idrottsevenemang eller evenemang som riktar sig till ungdomar upp till 20 år gäller stor återhållsamhet för serveringstillstånd. Vid prövning görs en samlad bedömning av evenemangets inriktning och målgrupp, exempelvis val av musik och artist och utformning av marknadsföring.
- När ansökan avser tillfällig alkoholservering till allmänheten kan åldersgräns om 18 eller 20 år för tillträde till serveringen tillämpas. Detta kan vara aktuellt vid festivaler eller liknande evenemang där många tonåringar vistas. Ansökan kan också komma avslås med hänvisning till skyddet för ungdomar.
- Tillfälliga tillstånd avser en dag i taget högst 12 gånger per år eller för en sammanhängande tidsperiod av två månader.
- För teater- eller konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet ges tillstånd endast för enstaka tillfällen eller för tidsperioder då gästspel förekommer.

6. Stadigvarande serveringstillstånd

6.1 Stadigvarande serveringstillstånd - Allmänheten

Myndighetsnämnden vill i dialog och samverkan med restaurangbranschen och berörda myndigheter verka för en bra restaurangmiljö som präglas av en ansvarsfull alkoholhantering. Myndighetsnämnden ska erbjuda "nöjeskrogarnas" tillståndshavare, serveringspersonal och ordningsvakter utbildning i alkohollagens bestämmelser och hur en ansvarsfull servering bör bedrivas för att därigenom minska så kallad överservering och misshandelsbrott.

6.2 Stadigvarande serveringstillstånd - Slutet sällskap

Enligt 8 kap 2 § alkohollagen får serveringstillstånd meddelas för servering i förening, företag eller annat slutet sällskap. För servering till slutet sällskap gäller bland annat lägre krav på kök och branschkunskap än vid servering till allmänhet. I övrigt ställs samma krav som för servering till allmänheten. Vid serveringsverksamhet som ej är tillfällig krävs dessutom att verksamheten kan bedömas bli bestående. Ett stadigvarande tillstånd avseende slutna sällskap är antingen:

- En klubbbrättighet som är ett tillstånd för ett visst sällskap som förening, företag, klubb, personalgrupp och dylikt, eller
- En festvåningsrättighet som är ett tillstånd till en restaurangrörelse som på beställning bedriver servering till slutna sällskap. Permanent tillstånd för sådan serveringsrörelse prövas först efter viss konstaterad frekvens avseende de tillfälliga tillstånden till slutna sällskap.

I samband med beslut om serveringstillstånd får Myndighetsnämnden meddela de villkor som behövs.

Detta kan till exempel vara:

- Vilka serveringslokaler som får utnyttjas och hur,
- att ordningsvakter ska finnas,
- att alkoholdrycker endast får serveras genom bordsservering,
- vilka serveringstider som ska gälla,
- hur och när en drinkbar får användas.

6.3 Uteservering

Enligt 8 kap 14 §, första stycket, alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, det kan vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan besluta om kortare serveringstider på en uteservering än de tider som gäller inomhus. Det kan även villkoras tider för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel boende i närheten av restaurangen. Alkohollagen reglerar inte regler om serveringstillstånd för uteserveringar separat, utan samma regler som för övrig alkoholservering gäller. Vissa regler ska dock gälla för uteserveringar:

- Den tillfälliga uteserveringen ska vara en del av en restaurang med tillsvidare serveringstillstånd för alkoholdrycker till allmänhet, (8 kap 14 §).
- En grundförutsättning för att bevilja tillstånd är att sökanden beviljats markupplåtelse samt att kraven från övriga myndigheter är uppfyllda, (8 kap 12 § 1:a st. samt 8 kap 17 §).
- Serveringen ska bedrivas i en avgränsad serveringsyta där bordsplatser kan erhållas som på en restaurang. Acceptabel avgränsning av serveringsytan ska finnas. Betyggande tillsyn över serveringsytan måste garanteras, vilket bland annat innebär att servering och konsumtion av alkohol enbart får ske inom serveringsytan, (8 kap 24 §).
- En uteservering som inte är belägen på område i anslutning till eller i omedelbar närhet till själva restaurangen ska inte ges serveringstillstånd, (8 kap 14 §).

Riktlinjer avseende uteserveringar

- Vid prövning av serveringstidens längd ska hänsyn tas till polismyndighetens och bygg- och miljökontorets bedömning av risker för störning och ordning. Serveringstider längre än till klockan 00:00 söndag – torsdag, samt klockan 01:00 fredag – lördag samt dag före röd dag medges normalt inte, vad avser uteserveringar som inte är av tillfällig art.
- Serveringstillstånden för uteserveringarna är permanenta och följer därför tillståndet för inomhusserveringen.

7. Provsmaakning

I 8 kapitlet 6 § alkohollagen står att anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåtet under förutsättning att

1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller
2. de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas.

Tillståndshavare som avses i första stycket 1 ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen, Lag (2012:205).

I samma kapitel 7 § framgår det även att den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna.

Enligt Dom 6374-14 så fastslår kammarrätten att tillverkningen ska innehålla egenproducerade råvaror så som t ex jäst. Dock fastslår inte domstolen hur mycket jäst det rör sig om så kommunen godkänner även om en liten del av jästen är egenproducerad. Det kan i vissa fall även argumenteras om andra råvaror kan anses vara egenproducerad.

Riktlinjer avseende provsmakning

- Rekommenderade storlekar vid provsmakning:
 - Starköl = 15 cl
 - Vin = 5 cl
 - Sprit = 2 cl
 - Andra jästa alkoholdrycker = 15 cl

8. Avslag och återkallelse av tillstånd

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste alltid motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som anges i alkohollagen, dvs. antingen med hänvisning till sökandens lämplighet, serveringslokalens beskaffenhet eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste alltid preciseras i besluten.

Av alkohollagens bestämmelser framgår bland annat att kommunen är skyldig att återkalla serveringstillstånd om:

- tillståndet inte längre utnyttjas,
- det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
- tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Förstahandsalternativet ska alltså vara erinran eller varning. Vid grövre överträdelse kan tillståndet återkallas utan föregående erinran eller varning.

Riktlinjer avseende avslag och återkallelse

- Riktlinjerna ska särskilt beaktas vid nyansökan och kan vara underlag för avslag.

9. Tillsyn

I 9 kap i alkohollagen finns förutsättningarna för tillsynen beskriven. Här uttalas det att Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över att alkohollagen följs och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet, i första hand kontrolleras kommunens handläggning. Den lokala och omedelbara tillsynen ska utövas av kommunen. Detta ansvar omfattar även folkölsförsäljning. I det lokala tillsynsarbetet förutsätts ett nära samarbete med andra myndigheter till exempel polismyndigheten, kronofogdemyndigheten, räddningstjänsten, skattemyndigheterna samt länsstyrelsen. För att klara sitt tillsynsansvar har de olika myndigheterna med stöd i lagen rätt att få ta del av uppgifter från andra myndigheter.

9.1 Förebyggande tillsyn

Med förebyggande tillsyn menas förebyggande arbete i form av information till tillståndshavaren/sökande och medverkande i utbildningar samt olika samarbetsprojekt. Syftet med den förebyggande tillsynen är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår.

Bygg- och miljökontoret vill i dialog och samverkan med restaurangbranschen och berörda myndigheter verka för en bra restaurangmiljö som präglas av en ansvarsfull alkoholhantering och erbjuder därför ”nöjeskrogarnas” tillståndshavare, serveringspersonal och ordningsvakter utbildning i alkohollagens bestämmelser och hur en ansvarsfull servering bör bedrivas. Utbildningen ”ansvarsfull alkoholservering” syftar till att minska så kallad överservering och misshandelsbrott och bedrivs genom samarbete mellan bygg- och miljökontoret, polis, krögare, närliggande kommuner och Folkhälsonämnden.

Folkhälsonämnden har i uppdrag att samordna och ansvara för kommunens arbete med folkhälsa, barnkonventionen och de nationella folkhälsomålen. Folkhälsonämnden arbetar med förebyggande och främjande insatser inom ANDT-området (Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak). ANDT är ett prioriterat målområde vilket tydliggörs i folkhälsopolitiska planen för Karlskoga kommun som beslutas av kommunfullmäktige. Samverkan i dessa frågor är en förutsättning för att lyckas i det lokala ANDT arbetet.

9.2 Yttre tillsyn

Vid yttre tillsyn kontrolleras att restaurangernas eller permanent slutna sällskaps alkoholservering sker i enlighet med de tillstånd som getts. Den yttre tillsynen kräver aktiva besök på plats där bland annat bedömning av ordningsläget i och utanför restaurangen görs, graden av berusning hos gästerna bedöms samt att servering till minderåriga inte sker. Den yttre tillsynen genomförs normalt av alkoholhandläggaren, polismyndigheten eller räddningstjänsten. Tillsynen dokumenteras och diarieförs. Tillsynen riktar sig mot både permanenta och tillfälliga tillstånd och/eller permanent slutna sällskap. Även tillfälliga tillstånd samt cateringtillstånd kan komma i fråga för tillsyn.

9.3 Inre tillsyn

Vid inre tillsyn kontrolleras om förutsättningarna för tillståndet fortfarande föreligger. Här kontrolleras exempelvis uppgifter om hur tillståndshavaren och personer med betydande inflytande – så kallad PBI, sköter sig ekonomiskt och man gör även vandelsprövning. Den inre tillsynen sker kontinuerligt.

Riktlinjer avseende tillsyn

- Alla näringsidkare med stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten ska få minst ett tillsynsbesök varje år.

10. Folköl

Försäljning av folköl i butik regleras i alkohollagen (2010:1622). Varje handlare måste ha kunskap om de regler som gäller. Butiksägaren har ansvar för att personalen känner till gällande regler.

Klassificering %

Lättöl < 2,25

Folköl 2,25 – 3,5

Starköl > 3,5

Den som avser att bedriva försäljning/ servering av folköl ska anmäla verksamheten till myndighetsnämnden. Varken servering eller försäljning får påbörjas innan anmälan gjorts. Vid ägarbyte ska detta anmälas till bygg- och miljökontoret eftersom rätten att sälja eller servera folköl inte följer med till den nya ägaren. Det samma gäller om man inte längre avser att fortsätta med verksamheten.

10.1 Försäljning

För att få sälja folköl krävs att försäljningsstället är registrerat som stadigvarande livsmedelslokal. Det ska finnas ett brett matutbud, dvs ett flertal av varje varugrupp till försäljning exempelvis färsvaror, konserver, bröd, mejeriprodukter m.m. Det ska också finnas ett sortiment av lättdrycker. Enbart glass, chips, godis, kaffe och te anses inte uppfylla kravet på ett brett matutbud. Marknadsföring av öl ska inte dominera på försäljningsstället i förhållande till övriga livsmedel. Den som bedriver detaljhandel med öl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen. Egenkontrollprogrammet ska skickas in till myndighetsnämnden i samband med anmälan om försäljning.

10.2 Servering

Vid servering av folköl är det en förutsättning att det samtidigt serveras mat. Lokalen ska därför vara anpassad för att man ska kunna äta på serveringsstället. Minimikrav kan anses vara uppfyllt om det exempelvis serveras varma smörgåsar, varm korv med bröd eller hamburgare. Det ska finnas ett sortiment av lättdrycker. Servering av folköl ska ske med återhållsamhet och får inte föranleda några olägenheter i fråga om ordning och nykterhet.

10.3 Tillsyn Folköl

Tillsynen för folköl ska ske genom information och tillsyn. Informationen och tillsynen ska intensifieras under helger och festivaler där det i förhand är känt att ungdomar brukar dricka folköl.

Lagbestämmelserna om kontrollköp ger kommunerna möjlighet att genomföra kontrollköp av folköl i syfte att kontrollera att den som lämnar ut dessa varor förvissas sig om att mottagaren har uppnått den ålder som lagen föreskriver, det vill säga 18år.